

GREENPEACE

MAGAZÍN GREENPEACE ČESKÁ REPUBLIKA

LÉTO 2021

ROZHOVOR
S BENEM
CRISTOVAO

ZÁCHRANA
VZÁCNÝCH
BUČIN

TÉMA ČÍSLA

30 LET GREENPEACE V ČESKU

EDITORIAL

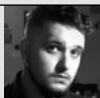
Milé čtenářky, milí čtenáři, mám velkou radost, že vám můžeme představit aktuální, slavnostní číslo Greenpeace magazínu. Letos totiž slavíme dvojité výročí. Před padesáti lety vznikla organizace Greenpeace, která se postupně stala zásadním hybatelem společenského dění na celém světě. Prostřednictvím přímých akcí, odborných studií a pečlivé práce s daty i v terénu se Greenpeace zasazuje už několik dekad o ochranu planetárních ekosystémů a jejich obyvatel. Několikrát byla vznesena kritika, že snaha Greenpeace je přehnaná – jako by Greenpeace přespříliš kritizovalo korporace a politické představitele, kteří jsou zodpovědní za znečišťování přírody. Pokud ovšem aktivity Greenpeace připomínají obžalobu, pak je to proto, že obyvatelé planety potřebují obhájce.

Méně viditelnou, ale zásadní činností Greenpeace je komunikace s firmami a politickými zástupci, kteří se pokouší o potřebnou změnu směrem k ekologickým praktikám. Greenpeace tak funguje rovněž jako prostředník mezi občany a tvůrci politických a ekonomických rozhodnutí. Za padesát let své existence získala organizace Greenpeace miliony příznivců – také díky nim (tedy díky vám!) můžeme pokračovat: jediné finance, které přijímáme, jsou dary od jednotlivých občanů.

Druhé výročí se týká založení pobočky Greenpeace v české krajině. K tomuto tématu jsme pro vás připravili podrobný článek, který se věnuje českým dějinám Greenpeace. Několik inspirujících osobností shrnuje v anketě, proč je podstatná přítomnost Greenpeace ve veřejném prostoru. K řadě otázek, kterým se mnoho let věnujeme, se vyjadřuje zpěvák Ben Cristovao v rozhovoru, který nám exkluzivně poskytl. A v neposlední řadě bych rád upozornil na interview s naší ředitelkou Zahide Senterzi!

Děkuji vám, že jste s námi – bez vaší podpory bychom nemohli pokračovat! Přeji krásné léto a inspirativní čtení!

Lukáš Senft
vedoucí vydání

GREENPEACE MAGAZÍN

Vydává: Greenpeace Česká republika, Prvního pluku 12, Praha 8 – Karlín, 186 00, tel.: +420 224 320 448 nebo +420 224 319 667, e-mail: priznivci@greenpeace.org, www.greenpeace.cz
Vedoucí vydání: Lukáš Senft | Grafická úprava: Petr Slezák
Jazyková redakce: Igor Pejchal | Registrováno MK ČR E 20887, ISSN 1211 81 68 | Podávání novinových zásilek povoleno ředitelstvím pošt Praha, čj. NP 2417/1993 ze dne 14. 12. 1993

KRÁTCE

GREENPEACE PŘERUŠILO VALNOU HROMADU PGE, VLASTNÍKA DOLU TURÓW

Aktivistky a aktivisté z polské a české pobočky organizace Greenpeace na konci června protestovali na valné hromadě polské energetické společnosti PGE, aby upozornili na plány, které počítají s pokračováním těžby a spalováním uhlí až do roku 2044 navzdory evropským klimatickým cílům a na úkor života místních obyvatel. Během proslovu Wojciecha Dąbrowského, ředitele PGE, začali aktivisté mávat transparenty s hesly jako „PGE nič klima“, objevil se mezi nimi i jeden transparent psaný v češtině „Uhlí a peníze se nedají pít“ poukazující na ztrátu vody, kterou Turów způsobuje.

SROVNÁNÍ ČESKÝCH BANK

Šest z osmi největších bank působících v České republice odmítá půjčovat peníze na investice do uhelného průmyslu, a tři z nich mají dokonce cíl dosáhnout klimatické neutrality. Nejlépe ve srovnání vyšly banky ČSOB, Komerční banka a Moneta, nejméně naopak ochranu klimatu řeší Fio banka. Vyplývá to ze srovnání přístupu českých bank k ochraně klimatu, které na základě analýzy klimatických plánů dotčených bank a po konzultacích s jejich zástupci zveřejnila v červnu organizace Greenpeace.

OBSAH ČÍSLA

Editorial Krátce	2
Anketa	3
30 let Greenpeace v České republice	4-7
Záchrana unikátních bučin – je na dosah?	8-9
Ben Cristovao: Nechci ničit zvířatům planetu	10-13
Tornáda a změna klimatu	14-15
Rozhovor s ředitelkou Greenpeace Zahide Senterzi... ..	16-19
Akce za záchranu bučin	20

VÝROČÍ GREENPEACE

V letošním roce slaví Greenpeace kulaté výročí. Organizace vznikla před 50 lety a v české krajině byla první pobočka založena před třemi dekádami. Zeptali jsme se výrazných osobností veřejného života, co pro ně existence Greenpeace znamená.

Milena Bartlová, historička umění

O Greenpeace jsem slyšela už od konce sedmdesátých let. Jako všechna protisystémová hnutí na „kapitalistickém Západě“, bylo pro lidi, kteří jako já byli v opozici, těžko pochopitelné. Tehdy se ale u nás položily základy dodnes přetrvávající nechuť, ba odporu vůči environmentální politice a zejména vůči přímé akci v ní: účinné zneklidňování se nelíbilo ani opozici, ani většině, která tak či onak žila podle pravidel státu. Pouze ojedinelí lidé dokázali chápat, že ohrožení životního prostředí a klimatu je tak závažná věc, že je nutné proti němu protestovat i na hraně či za hranou toho, co je povoleno zákonem – protože zákony jsou vždy opožděné, a protože na jejich formulaci mají nadstandardně velký vliv právě ti, pro které je totéž ohrožování výnosné.

Díky svým zkušenostem a autoritě je Greenpeace nezbytnou součástí stále se rozšiřujícího množství environmentálních protestních hnutí a organizací. Inspiruje rostoucí počet lidí, kteří si uvědomují bezprecedentní naléhavost dnešní situace. Nejlepší přání k výročí by bylo, aby už Greenpeace nebylo potřeba. To je ale bohužel nemožné, takže přeju dostatek sil a odvahy.

Ivo Bystrčan, dokumentarista

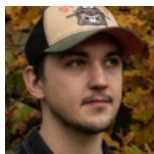
Překvapilo mě, že už je to přes třicet let, kdy vyšlo cedéčko Greenpeace Rainbow Warrior. Mně se dostalo do rukou pár let po revoluci, už ani nevím, kolik -náci mi bylo. Strhla mě hned úvodní naléhavá Pride od U2, a celé album pak bylo hlavním soundtrackem mých 90. let. Celou tu dobu už tady v Česku Greenpeace bylo a mně od počátku imponovalo jeho globální rozkročení a hlavně myšlení, které zdánlivě lokální ekologické hrozby zvedalo jako globální v jejich důsledcích. Strhávala mě záměrná spektakulárnost přímých akcí a nepřehlédnutelnost protestu na způsob dočasných živých barevných billboardů coby kontrastu těm reklamním, které tady postupně a navzdory začaly zaplňovat veřejný prostor. Greenpeace tady pomáhalo rozleptávat iluzi prstence hor coby ochrany před vědomím existence světa a upozorňovat, že i stav oceánů nebo ledovců s námi má dost společného – a že to nejsou vůbec jen abstraktní souvislosti.

Performance Greenpeace v průmyslových kulisách vždy jasně říkaly, že pokud není prostor opanován veřejností, využije toho někdo jiný, u něhož se zájmy o veřejnost, životní prostředí a přírodu na jeho žebříčku hodnot vůbec nevyskytují. A uvědomění si, že jsme veřejnost a že má své fyzické místo, je klíčový krok k politickému jednání, které jediné může být skutečně účinné. Dodnes, když zaslechnu Pride od U2, slyším toto poselství Greenpeace.

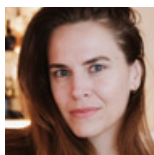
Petr Vacek, herec

Co bych přál Greenpeace? Aby už nebylo třeba. Jenže to se asi nikdy nestane. Dokud budou na světě lidé hrabiví, nečestní a nerozumní, bude stále nutné, aby někdo na zlo a hloupost upozorňoval, aby přinášel svědectví. Takže skromnější přání – hodné síly a hodné neopotrebovaných grínpisáků a grínpísaček, co se nedají otrávit, co to mají v hlavě srovnané a vědí, jak na věc!

Člověk krve, písničkář

Jsem venkovan, tramp a rybář. Velkou část života trávím v objetí luk, polí a lesů. Čím dál tím více ve své domovině v Posázaví i na vandrech po vlasti pozoruji zmar v člověčím zacházení s krajinou. Vytratil se původně poetický vztah k přírodě. Hlad po penězích způsobil prachspřestě zpředmětnění přírody. V kulturní krajině jako by nezbylo místo pro rozmanitost. Monokulturní barbarství zahrnovalo dravce do niter hor, tráví vodu i živočišnou havěť, hubí hmyz a létavce. Zapomněli jsme na svou vlastní příslušnost ke stvořenému. Pokud popřeme přírodu v nás, nemůže se nám krajina vůkol nikdy stát dědinou – tedy svěřenou zemí, o kterou máme pečovat a sloužit jí. Mám radost, že Greenpeace svou neúnavnou prací tuto přináležitost a povinnost z ní plynoucí neustále připomíná. Přeji Greenpeace vše dobré do dalších let.

Petra Nesvačilová, režisérka a herečka

Přeji Greenpeace, aby měli dost sil, radosti a rozpětí, jelikož nás to drží v naději, že všechno má šanci na změnu k lepšímu. Děkuji vám, že se takto staráte o naši planetu Zemi, která je nás všech domovem.

30 LET GREENPEACE V ČESKÉ REPUBLICĚ

Příběh české pobočky Greenpeace se začal psát už v 80. letech minulého století. Globální environmentální organizace byla v té době již zavedená a rozšiřovala se do různých koutů světa. A pomalu začala pokukovat i za železnou oponu a začala s přímými akcemi i na území států, které byly pod komunistickou nadvládou. V roce 1984 se jedna taková odehrála i na území Československa – konkrétně v Karlových Varech. A nechybělo mnoho a kvůli agresivním ozbrojeným milicionářům, kteří na aktivisty Greenpeace stříleli, mohla skončit tragédií.

Krušné hory a další rozsáhlé oblasti tehdy ničily kyselé deště, které měly na svědomí zplodiny z uhelných elektráren v severních Čechách, Polsku a východním Německu. A organizace Greenpeace vedla už tehdy kampaň proti znečišťování ovzduší. Aktivisté Greenpeace vylezli současně na celkem osm komínů po celé Evropě a vyvěsili na ně jednotlivá písmena slova STOP. Jeden z komínů patřil uhelné teplárně v Karlových Varech.

Uspokojit takovou akci za železnou oponou se tehdy zdálo nepředstavitelné. Přesto se Greenpeace ze západního Německa podařilo na vytipovaný komín vylézt a transparent s písmenem „T“ vyvěsit. Milicionáři hlídající areál však pro první akci Greenpeace na českém území moc pochopení neměli a na protestující stříleli z pušek. Situaci tak paradoxně uklidnil až příjezd policie, která aktivisty zatkla.

Českoslovenští představitelé tehdy rozhodně nestáli o žádnou negativní mediální pozornost a i díky mezinárodnímu tlaku na československou ambasádu byli aktivisté po zatčení ještě téhož dne propuštěni a vypovězeni ze země. Vyšetřovací spis události se po roce 1989 v archivu našel, o střelbě se ovšem nezmiňuje.

TAJNÁ ZPRÁVA A ZÁJEM O EKOLOGII

Ojedinelou akcí ale zájem Greenpeace o Československo neskončil. Zhruba ve stejné době se totiž na veřejnost dostávaly první utajované informace o žalostném stavu životního prostředí v Československu. Tajná zpráva vypracovaná Československou akademií věd na podnět vlády se totiž dostala do držení lidem z prostředí Charty 77 a ti ji zveřejnili. Část zprávy odvysílaly rozhlasové stanice Hlas Ameriky a Svobodná Evropa. To, že má Československo velké problémy s životním prostředím, se stalo veřejným tajemstvím. A tyto informace rezonovaly i mezi disidenty a signatáři Charty, kteří před komunistickým režimem emigrovali do Rakouska. Z těchto kruhů se pak informace dostávaly i do rakouské pobočky Greenpeace.

Dalším milníkem, který předznamenal návrat Greenpeace do Československa, byla havárie jaderné elektrárny Černobyl. Přesně rok poté vyvěsili rakouští aktivisté z ochozu Národního muzea v Praze obrovský transparent, který varoval před hrozbami jaderné energetiky a stavbou nových jaderných elektráren – v případě Československa byl míněn Temelín. Protestující byli okamžitě zatčeni a z ČSSR vyhoštěni.

V Československu 80. let začaly vznikat různá ekologická sdružení a spolky a zájem o ekologii začal být tak silný, že ho režim nedokázal a neuměl

efektivně potlačovat ani si ho přivlastnit. Zároveň se v té době komunistická vláda začínala hroutit. Dospívala úplně nová generace, která nezažila invazi sovětských vojsk ani utahování šroubů. Generace, které tehdejší papeláši nerozuměli a u níž ztratili veškerou důvěru. Mladí lidé dobře věděli, že jim jejich vláda bezostyšně lže. V roce 1989 si po událostech Palachova týdne komunisté v Klatovech nechali udělat průzkum mezi zhruba třemi stovkami školáků a učňů. Zjišťovali, co dospívajícím nejvíce vadí na společnosti, ve které žijí. Na prvním místě se umístilo zdevastované životní prostředí, přestože měsíční s smogem zamlená krajina severních Čech byla od Klatov hodně daleko. A kromě špatných vztahů mezi lidmi či nedostatku zboží vadilo mladým lidem i lhaní a zatajování role americké armády při osvobozování jihozápadních Čech. To, že děti znají největší tajemství, která se režim snažil utulat, komunisty šokovalo.

DUHOVÝ AUTOBUS ZE ZÁPADU

Nespokojenost se stavem životního prostředí přitom zažehla další jiskru, když se 11. listopadu 1989 konala ekologická demonstrace v Teplicích, které tehdy trápila dlouhodobá smogová situace. Místní lidé toho měli dost a sešly se jich tisíce a další den znovu. A pak další. Na ekologické bouře místních, na které byly nasazovány pohotovostní pluky, navázaly demonstrace v Praze a sametová revoluce začala.

Už 11. prosince přijel na Václavské náměstí v Praze duhový autobus – pojízdná laboratoř a informační stánek rakouské pobočky Greenpeace. Padala železná opona, životní prostředí bylo jedno z nejpálčivějších témat a Greenpeace lidé přivítali s obrovským zájmem. Na ekology „ze Západu“ se doslova stála fronta. Během několika dní aktivisté rozdali tisíce nálepek a informačních letáků a zároveň nasbírali téměř 80 000 podpisů pod petici proti atomové energii.

Otevřenost a vřelé přijetí českou veřejností v polistopadových dnech podnítily myšlenku založit pobočku Greenpeace v Československu. Založení

nové kanceláře však nebylo tak samozřejmé a rychlé, jak by se mohlo v porevolučním nadšení roku 1990 zdát. Založení každé pobočky musí schválit mezinárodní centrála Greenpeace International. Československo i východní Evropa sice byly zajímavým regionem s velkou ekologickou zátěží, nikoli však jedinou mezinárodní prioritou. V aktivitách na československém území tak ze začátku pokračovali Rakušané.

Duhový autobus, který disponoval skvěle vybavenou laboratoří umožňující ihned na místě analyzovat odebrané vzorky, se již v prosinci 1989 vydal na cestu po různých místech republiky a odebíral vzorky vzduchu, vody, půdy. Výsledky byly hrozné. Organizace Greenpeace proto v monitoringu pokračovala a předávala podněty na problematická místa úřadům.

PRVNÍ VELKÉ AKCE

Pak se zástupci Greenpeace dozvěděli o podniku MAPE Mydlovary – což byla chemická úprava uranové rudy, která od šedesátých do osmdesátých let dvacátého století zpracovala téměř 17 milionů tun uranové rudy. Několika odkališti zdevastovala více než 300 hektarů území. Podle místních z podniku v 60. letech unikl radioaktivní materiál a počet nádorových onemocnění v regionu se od té doby zvýšil. Komunistický režim to samozřejmě utlul. Případ Greenpeace zaujal a začalo se mu věnovat. V Českých Budějovicích vznikla malá kancelář sloužící jako informační a materiálová základna.

Koncem ledna 1990 Greenpeace informace o radioaktivním úniku zveřejnilo, ovšem doplatilo na svou nedočkavost, protože v té době ještě nemělo v ruce žádnou studii, která by jeho zjištění potvrzovala. Případ vyvolal velkou kontroverzi, především kvůli tomu, že rakouský bulvární tisk celou situaci interpretoval poněkud apokalyptickým způsobem. V českých médiích ovšem čelilo Greenpeace kvůli nedostatečným důkazům kritice. A přestože se z odtajněných záznamů prokázalo, že v roce 1965 skutečně došlo ke středně velkému úniku z areálu (a pak ještě ke dvěma menším v osmdesátých letech), a nezávislý rakouský Institut pro ekologii později potvrdil, že okolí Mydlovary je zamořené, kvůli špatnému načasování se jedná z největších ekologických zátěží na českém území nedostalo tolik pozornosti, kolik by zasluhovala.

Velkým tématem pro Greenpeace byla i energetika. V den čtvrtého výročí černobylské tragédie, 26. dubna 1990, vylezlo 13 aktivistů na 155 metrů vysokou chladicí věž rozestavěné elektrárny Temelín, kde setrvali 9 hodin a vyvěsili obrovský transparent s nápisem „Stop ČSFRnoby!“ . Přípravy tohoto ve své době největšího transparentu Greenpeace na světě, který měl rozlohu 2000 m², málem zhatilo přejmenování ČSSR na ČSFR. Druhé „S“ tou dobou ale ještě nebylo namalováno, a tak se mohl nápis operativně změnit.

Kromě rizik, která s sebou nese provoz jaderné elektrárny, Greenpeace již tehdy poukazovalo na to, že stavba jaderné elektrárny se prodraží. A skutečně, oproti plánu byl Temelín zhruba dvakrát tak drahý, i proto také Česká republika nakonec postavila reaktory dva místo plánovaných čtyř. Jedním z hlavních argumentů pro stavbu jaderné elektrárny Temelín byla přítomnost ekologie – podle svých zastánců měl Temelín nahradit špinavé uhelné elektrárny v severních Čechách. Nyní už dobře víme, že nic takového se nikdy nestalo, uhelné elektrárny zůstaly v provozu a Česká republika od spuštění Temelína zhruba stejný objem elektřiny, kterou jaderná elektrárna vyrobí, vyváží za hranice.

Foto © iStockphoto.com / Greenpeace

Takhle skončily Libkovic...

ČESKÁ POBOČKA

V roce 1991 Greenpeace International konečně rozhodla, že by se měla založit pobočka v Československu – byla tou dobou první ve střední a východní Evropě v postkomunistické zemi. Mezi její první zaměstnance patřili například dlouholetý ekologický aktivista a pozdější ředitel CHKO Broumovsko Jan Piňos či chartistka a překladatelka Zuzana Brikcius. Prvním ředitelem se stal Ivo Šilhavý, který v roce 1989 spoluzakládal Děti země.

Během rozdělení Československa se rozdělila i kancelář na českou a slovenskou část. Zatímco slovenská pobočka se později spojila s dalšími státy střední a východní Evropy do Greenpeace CEE, česká kancelář zůstává dodnes samostatná. Nejvíce se česká pobočka v minulosti věnovala tématům toxického znečištění a energetice, především uhlí.

V 90. letech se situace v oblasti životního prostředí výrazně zlepšila – začalo odsíření velkých uhelných elektráren, asanace starých ekologických zátěží, vzniklo ministerstvo životního prostředí i zákony na ochranu přírody. Vláda Petra Pitharta také stanovila územně ekologické limity těžby uhlí – hranici, za kterou již rypadla nesměla. Přesto se jednu vesnici – Libkovic – zachránit nepodařilo. Těžaři vymysleli figl, jak přelstít limity těžby – ty platily jen na povrchovou těžbu, proto se rozhodli, že pod Libkovicemi budou těžit hlubinně. Nepo-

možily ani občanské blokády Greenpeace a dalších aktivistů, ani upozornění, že hlubinná těžba se zde nemůže vyplatit. Libkovic šly k zemi a zůstaly me-mentem bezohledného uhelného byznysu. Nejvíce absurdní bylo, že se na území Libkovic nakonec nikdy netěžilo.

Uhelné firmy chtěly limity těžby prolomit prakticky od chvíle, kdy byly stanoveny. Organizace Greenpeace tak se spoustou partnerů dlouhá léta vedla kampaň za jejich zachování a za záchranu Horního Jiřetína, který byl rozšiřováním dolů ohrožen. Během této doby se podařilo například z horního zákona vymazat vyvlastňovací paragrafy či položit základy českému klimatickému hnutí.

Polovičaté rozhodnutí vlády v roce 2015, které sice definitivně zachránilo Horní Jiřetín, ale zároveň povolilo rozšíření dolu Bílina, znamenalo bod obratu a Greenpeace a klimatické hnutí přešlo od té doby do ofenzivy a přispělo k tomu, že se uhelný byznys začal hroutit. Nyní tak organizace požaduje konec těžby a spalování uhlí do roku 2030. Věříme, že společně s vámi této mety dosáhneme.

Lukáš Hrábek

tiskový mluvčí Greenpeace

ZÁCHRANA UNIKÁTNÍCH BUČIN – JE NA DOSAH?

Před několika měsíci jsme zveřejnili informace o problematickém kácení unikátních bučin na svazích Krušných hor v blízkosti města Horní Jiřetín a zámku Jezeří. Podle informací, které jsme shromáždili, se zde systematicky odlesňuje především na pozemcích firmy I. H. Farm v majetku rodiny kontroverzního uhlobarona Pavla Tykače, který vlastní i povrchový velkolom ČSA pod horami. Pojdme se nyní podívat na to, jak se kauza vyvíjí a jak se k ní vyjádřili další aktéři.

O kácení bučin se díky naší kampani začala zajímat média. Česká televize v červnu odvysílala díl pořadu Nedej se s názvem Bučiny v likvidaci, který tentokrát přímo na místě podobně jako my mapoval holiny po těžbě dřeva a kácení unikátních starých stromů s odborníkem na lesy Janem Hofmeisterem z Fakulty lesnické a dřevařské České zemědělské univerzity v Praze. Záběry potvrzují naše zjištění – v oblasti probíhala nešetrná těžba dřeva i nahrazování původních listnatých dřevin smrkem.

PROTEST ZACHRAŇME BUČINY

13. června 2021 jsme se spolu s několika stovkami (cca 200) lidí sešli u zámku Jezeří, abychom vyjádřili svou podporu vyhlášení bezzásahové ochrany unikátních krušnohorských bučin.

Ústecký kraj pro reportáž Událostí České televize potvrdil minulý týden ústy radního pro životní prostředí Michala Kučery, že zatím stále vyjednává s vlastníkem o smluvní ochraně dotčeného lesa spadajícího pod evropsky významnou lokalitu Východní Krušnohoří. Jasně by mělo být do 30. června. „Pokud by dohoda na smlouvě nebyla možná, kraj může vyhlásit rezervaci a plošnou ochranu toho území,“ říká Kučera.

Současná vyjednávání se ovšem táhnou už roky a vlastník dosud neudělal ze své vůle nic, aby vzácné bukové lesy ochránil. Naopak těžba v posledních měsících nabírá na intenzitě. Obáváme se, že smluvní ochrana nestačí, a chceme tedy, aby Ústecký kraj vyhlásil přírodní rezervaci, na níž by bylo bezzásahové území. Větší aktivitu ze strany úřadu by ostatně rádo vidělo i ministerstvo životního prostředí. „Je potřeba důsledněji vymáhat zákony, krajský úřad musí postupovat svižněji,“ říká náměstek pro řízení státní správy Vladimír Mana.

» Obáváme se, že smluvní ochrana nestačí, a chceme tedy, aby Ústecký kraj vyhlásil přírodní rezervaci, na níž by bylo bezzásahové území.

Ke kauze se na kameru pořadu ČT Nedej se i pro Ekolist vyjádřila i jednatelka firmy I. H. Farm Olga Chabr Grillová. Jakékoli intenzivní kácení v oblasti odmítá, přestože ji usvědčují ze lži nejen důkazy, které jsme od podzimu nashromáždili a předali České inspekci životního prostředí, ale i vyjádření mnoha místních lidí, záběry televize z míst kácení, experti na lesní hospodaření i zastupci Ústeckého kraje.

Pojďme se ale spíše soustředit na to, co je podstatné, aby k další devastaci cenné přírody

Foto © Petr Zewlakk Vrabec / Greenpeace

nedocházelo. „V případě zájmu Krajského úřadu Ústeckého kraje jsme připraveni jednat o zahrnutí celé plochy LHC Horní Jiřetín v evropsky významné lokalitě Východní Krušnohoří do bezzásahového území,“ píše ve své obhajobě firmy Chabr Grillová.

Nesmyslné kácení rozčiluje i místní obyvatele, se kterými jsme se 13. června sešli, abychom vyjádřili podporu rozšíření ochrany. Spolu s odborníky jsme se vydali do míst, která jsou nejvíce ohrožena holosečným kácením a kde jsou nyní vysazovány místo původních stoletých buků nepůvodní dřeviny, což narušuje celý místní ekosystém.

Vyhlášení bezzásahového území, to je přesně to, co chceme! A nyní vidíme, že alespoň podle svého vyjádření by se tomu nebránil ani vlastník. Otázkou tak je, zda vyhlásit bezzásahové území chce také Ústecký kraj.

Foto © Petr Zewlakk Vrabec / Greenpeace

Lukáš Hrábek

tiskový mluvčí Greenpeace

A man with a goatee and short dark hair is sitting under a blue umbrella. He is wearing a dark blue suit with a dense, colorful floral pattern in shades of pink, yellow, red, and white. He is looking directly at the camera with a serious expression. His hands are clasped in his lap. The background is a plain, light-colored wall.

**BEN CRISTOVAO:
NECHCI NIČIT
ZVÍŘATŮM PLANETU**

Jako hudebník dokázal Ben Cristovao vyprodat O₂ arenu, jako sportovec vyhrát tituly mistra Evropy a Asie v bojovém sportu brazilském jiu jitsu. To samo o sobě je obrovský úspěch, ještě další rozměr tomu ovšem dodává Benův upřímný aktivismus, ke kterému svůj silný hlas využívá. Potkali jsme se v pražském Výčepu Kabelovna, jehož je spolumajitelem. Lepší škvarkovou pomazánku ve veganské verzi jste nejspíš nejedli.

Nedávno jste napsal na Instagram tajupný post o nové životní kapitole, na novém albu JENTAK máte neméně zašifrovanou skladbu Sbohem. S čím se loučíte a co začíná?

Ty jo, hned na úvod taková otázka. Většinou se mě všichni ptají, jak se mám a jestli jsem šťastný. Takže s čím se loučím... No, je to pár věcí. Svoje songy se ale snažím psát tak, aby si v nich každý našel, co potřebuje, případně si je dal dohromady s dalšími aktivitami a událostmi, které se budou dít. Čím víc bych to teď specifikoval, tím větší bych tomu dával mantinely a to by byla škoda. Když umělec namaluje obraz, a pak hned vysvětlí, co v něm je, taky to ztrácí kouzlo. Obecně je ale podle mě dobré mít song, kterým se loučíte s nějakou etapou života. Pro mě to byla spousta mentálních věcí, témata, která jsem si potřeboval vyřešit v osobním životě i v... A to už neřeknu.

Dobře, tak my si počkáme. Která vlastnost vám podle vás nejvíc pomohla uspět v tom všem, čemu se věnujete?

Nemyslím si, že jsem dosáhl něčeho extra, ale pár věcí se povedlo. A to asi i proto, že mám rád výzvy, jsem hlodavý po tom toho umět a vědět co nejvíc, chci mít pestrý život. Nikdy jsem nedal na rady, že člověk má dělat jen jedno, aby v tom mohl být dobrý, nebo že je pozdě s něčím novým začít. Nikdy jsem se nenechal společností zaškaltovat. Taky mi hodně pomohlo, že se nebojím prohrávat, což je něco, co spouště lidem chybí. Bojí a stydí se prohrát. Tak moc jim záleží na cizím názoru a chtějí být stále nejlepší pro všechny, že některé věci radši nikdy nezkusí. Kdybych měl obavy z prohry, neproběhl by žádný koncert v O₂ areně, který byl ohromný risk a případné fiasko by viděl v podstatě každý, nevyrazil bych na mistrovství Asie nebo Evropy v bojovém sportu, který dělám sice intenzivně, ale relativně krátce. Když prohraje v hlavě, nic takového nezažijete. Když prohraje v reálném světě, něco se tím naučíte, vstanete a jdete dál.

Díky tomuto přístupu k životu jste nakonec taky získal silný hlas coby bojovník za práva zvířat a propagátor rostlinné stravy. Jak u vás probíhalo uvědomování, že cesta veganství je ta správná?

Dřív jsem extrémně posiloval, každý den jedl strašně moc masa, pohyboval jsem se v komunitě lidí, kteří si poplácají po zádech pokaždé, když někdo zvedne něco extra těžkého. Bylo to takové hodně testosteronové, ale i tohle období mělo svůj smysl. Před šesti lety jsem se během natáčení klipu na Moravě seznámil s asistentem režie Michalem Herčkou, který byl tehdy na rostlinné stravě už dva roky a ještě dyl dělal jiu jitsu. Přišel za mnou a říkal: „Povídáš tady, jak lidi motivuješ, jak žiješ zdravě, ale děláš blbosti, začni se radši věnovat pořádnému bojovému sportu.“ Pak mě ještě vyzval, ať ho zkusím zvednout ze země, a mně se to nepovedlo, i když vážil o šestnáct kilo míň než já a v posilovně jsem běžně dával stořícetkilové činky. Během patnácti minut dokázal zbořit celý můj pohled na sílu, svaly a maso. Totálně mi to zamotalo hlavu. V té době jsem se už hodně probouzel do toho, že jsem chtěl lidem něco sdělovat, inspirovat je k tomu, aby byli lepší. Mluvil jsem i o tom, jak mám rád zvířata, ale do toho je stále jedl. Taková ta klasika.

Kdy se to tedy zlomilo?

Michal za mnou začal dojíždět do Prahy vysvětlovat jiu jitsu. Vždycky s sebou přivezl skvělé veganské jídlo od své ženy, která fantasticky vaří. Takhle mě postupně dostával do nového mindsetu. Pak mě jednou pozval k sobě na ranč, kde mi přinesl živou slepici se slovy: „Bez legrace, půl roku si tady povídáme, ty jíš stále to maso, tak si ho sám zabij.“ Dostal jsem instrukci, jak se to dělá, jak mám slepici zakroutit krkem, vzal jsem ji do rukou a – od té doby nejím maso. Nedokázal jsem to. Zažil jsem doslova lekci života, všechno mi v ten moment došlo. Dnes zastávám názor, že vlastníma rukama zabije zvíře ve chvíli, kdy jsou na výběr dvě obdobná, stejně chutná jídla a kvůli tomu jednomu nikdo umírat nemusí, jen blázen, člověk, který ve společnosti obrovsky prohrál.

Jak tuhle proměnu vzali vaši fanoušci? Neměl jste obavu něco tak vyhraněného sdělovat světu? Někteří vaši kolegové jsou v tom hodně opatrní, mají strach, že se citlivá témata a aktivismus „jejich lidem“ nebude líbit a přijdou o ně.

To, že se mi podařilo sebe sama přeprogramovat ze systému, který nějak funguje a většinová společnost ho má zajištěný, beru jako jeden ze svých největších životních úspěchů. Vidět najednou tu obrovskou lež a koukat se na ni z druhé strany, je krásné a dává mi to obrovský náboj tyhle věci dělat. Samozřejmě, s každým postem, s každou story, kde ukazuju zvířátka, odejde z mého instagramového profilu minimálně tisíc lidí. Vždycky. Nejde ani čekat, že když tlačíte nepříjemné téma, vaše fanouškovská základna bude růst. Ale já jsem se od toho v určité chvíli najednou úplně oprostil a je mi to vlastně jedno. Už nepotřebuju, aby těch lidí bylo víc, ale aby byli kvalitnější, chytřejší. Abychom byli všichni spíš na jedné lodi, mohli společně diskutovat a reagovat, když je potřeba. Nepotřebuju mít followery, kteří jsou tak strašně jinde a zpomalují mě. Nebrzdí totiž jenom mě, ale nás všechny. To je právě jeden z důvodů toho Sbohem. Od srpna rozjedeme pár projektů, které jsou extrémně zajímavé a extrémně proveganské. Víím, že dost lidí bude

odcházet. Ale je čas, aby to udělali, je čas, abych se já sám posunul dál a začal být v těchto věcech razantnější. Ale právě, všechno má svůj čas.

Řada lidí se uzavírá před rostlinnou stravou údajně i proto, že na ně působí vegani příliš útočně.

Potřebujete nejdřív získat pozornost, abyste mohli něco říct. Spousta veganů to dělá opačně anebo jsou právě strašně agresivní a nemají ten správný zásah. Jedna věc, kterou jsem se naučil – nejsem vegan pro vegany, jsem vegan pro zvířata. To je podle mě jediná upřímná a dlouhodobě udržitelná cesta. Není to o tom vypadat před druhými dobře, ukazovat si navzájem, jak moc jsem daleko. Komu tímhle přístupem nakonec pomůžeme. Slovo vegan je dnes tak silné a lidi za ním jsou tak velcí advokáti vytvářející tábory, že už si tak dnes snažím ani neříkat. Jsem jednoduše plant-based. Právě proto, abych nikoho nevystrašil a zbytečně nezavřel.

Řešíte u potravin taky to, odkud jsou?

Výčep Kabelovna, kde právě sedíme, je veganský a z 95 procent lokální. Všechny suroviny i nápoje bereme od ověřených lokálních dodavatelů, vozíme si je elektrickými auty, chleba nám peče úžasná pekárna kousek od Výčepu. Před několika lety jsem koupil starou Jednotu, kterou jsme předělali na výrobu veganských jídel a začali dělat první Czech Rum Cake. Většina ingrediencí je lokálních. Jsou prostě věci, které v Čechách standardně nemáme a přitom už se staly neoddělitelnou součástí našich životů. Zase bych nechtěl zabít kompletně celosvětový obchod, když k němu jde přistupovat i udržitelně, s respektem k planetě.

Kdy přišel váš čas vydat se vstříc udržitelnosti i v jiných oblastech, než je stravování?

V době, kdy jsem pokrytecky stále jedl ty zvířata, jsem už dávno recykloval, dávalo mi to smysl. Postupně jsem ale zjišťoval, že se toho dá dělat mnohem víc a spoustu těch věcí není nutné vůbec iniciovat. Začal jsem třeba všude chodit s vlastním příborem a hrnkem, jezdit elektrickým autem. Ale upřímně, v environmentalismu ještě stále nejsem stoprocentně. Reálně jsem do toho šel zase hlavně kvůli zvířatům. Když jim nechci ubližovat, neměl bych jim ničit planetu.

Každý máme rovnováhu mezi udržitelností a konzumem nastavenou jinak, v závislosti na životním stylu, co děláme, jaké máme priority i informace. Kde ji máte vy?

Když se podíváme, co se děje ve světě, třeba v Číně, je asi zřejmé, že bez směrnic, které doká-

žou zastavit tak obrovské industriální země, se neposuneme. Přesto se snažím. Uskromnil jsem se, redukuju, co se dá, jím, jak jím. Ale zároveň mám ségru v Los Angeles a jednou za rok za ní letím. Jezdím každý den v elektrickém autě, ale jednou týdně vytáhnou svoji motorku a udělám si radost. Vzdal bych se pro snížení uhlíkové stopy motorky? Ne. Ale spočítám si ji, a protože teď spolupracujeme s Lesy ČR, udělám třeba rašelinisté v ještě větší hodnotě, abych to té přírodě vrátil. To je podle mě funkční cesta, kterou by se lidé mohli reálně vydat. Hrozně moc bych nechtěl, aby přišli o to, co je dělá šťastnými, ale přeju si, aby za to uměli planetě skutečně zaplatit. Když letím za ségrou, tak si zase nechám spočítat uhlíkovou stopu a na základě toho pak vysadím určitý počet stromů – já sám nebo s kamarády. Takže to je takový můj deal. Jsem 80 procent climate safe a do toho jedu tyhle moje radosti, přičemž poctivě řeším svoji CO₂ neutralitu.

A co móda? Je vidět, že ji máte hodně rád.

Řekl bych, že problematika módního průmyslu je jedna z posledních věcí, které každému z nás do života dorazí. Je to tak vlastně celosvětově, běžná společnost se o tom dozvěděla poměrně pozdě a začala to i poměrně pozdě řešit. Měl jsem to stejně. V době, kdy už jsem přemýšlel o jídle, jsem o fast fashion nevěděl vůbec nic. A bylo mi vlastně úplně jedno, co má kdo na sobě, záleželo mi jen na tom, jestli jí, nebo nejí zvířata. Ale čím déle po té cestě jdete, tím víc chcete být komplexní. Nejdřív jsem jako vegan pochopitelně odstříhнул cokoli z kůže, pak jsem začal řešit redukování. Dnes mám několik způsobů, kterými svoji lásku k módě řeším. Miluju vintage oblečení a spousta kousků, které mám na sobě nebo se v nich fotím, je právě vintage, často přivezená z Londýna nebo Los Angeles, kde mám rodinu. V Los Angeles jsem se taky seznámil s designérem, který mi šije oblečení z materiálů z recyklovaných PETek. Na druhém konci světa, v Asii, kam jezdím zápasit v jiu jitsu, mám zase návrháře, který šije věci třeba ze starých kimono, skládá takhle dohromady unikátní kousky. A pak jsou spolupráce s relativně velkými společnostmi, které prezentuju na sociálních médiích, a tady mám zase jinou strategii. Za mě je důležité, aby se influenceri, kteří mají velký dosah, takových frem neštítli. Mají totiž vliv i tímto směrem, moc na ně tlačit svými hodnotami a z téhle pozice něco měnit. Uvědomuju si, že to je kontroverzní pohled, spousta lidí řekne, abych se s velkými hráči nespojoval vůbec, ale já se tu hru snažím hrát podle svých pravidel a mám vyzkoušené, že to funguje. Cpu do nich nekompromisně tu lepší cestu a neoblíknou na sebe nic, co nesusouzní s mými hodnotami.

Greenpeace letos slaví velké narozeniny. V čem je pro vás naše organizace důležitá?

To je jednoduché. Nebojí se postavit těm největším firmám, komukoliv zaklepat na dveře, říct mu svůj názor, vyzvat ho ke skutečným krokům a postavit to před společnost. Greenpeace mají dnes strašně super jméno po celém světě, minimálně u lidí, kteří mě zajímají. Pokud je někdo inteligentní a vidí, za co se Greenpeace staví, ví, že to jsou věci, které dávají smysl. I díky vám a lidem, jako je Greta, si začínají všichni uvědomovat, co je špatně. Chtěl bych tedy vzkázat – keep up good work, jsem moc rád za to, co děláte! A budu moc rád i v tomhle směru víc aktivní.

Jak myslíte, že bude vypadat svět v roce 2050 a kde se v něm vidíte vy?

Upřímně, já jsem k tomu byl strašně skeptický a mysl si, že to nedáme, že jsou lidi prostě demotivní. Což si při pohledu na některé země stále myslím. Když nezačneme limitovat lidi skrze zákony, tak si nedokážu představit, že to bude tímhle tempem v 2050 v pohodě, příroda nám jasně dává najevo, že moc času není. Tenhle pesimismus mě ale žene dopředu, nedovolím si z pohodlnět. No a v roce 2050 budu největší blázen! Takový ten avantgardní vědec v brýlích, který jezdí na hi-tech, zero waste plavidlech. Jako extrémní aktivista za zvířata nakonec umřu v první linii, při obraně těch posledních, co tu ještě budou.

Ivana Česnek Marcínová

koordinátorka vztahů s veřejnými osobnostmi

TORNÁDA A ZMĚNA KLIMATU

Na sklonku dne, ve čtvrtek 24. června zasáhlo jižní Moravu tornádo, které nemá v naší zemi obdoby. Jeho síla dosáhla stupně F4 na Fujitově stupnici, tedy druhého nejvyššího stupně. Zanechalo po sobě šest obětí včetně dětí, na 1200 zničených domů, zpřetrhalo životní plány a naděje tisíců lidí, ovlivnilo nespočet komunit. Bezprostředně po katastrofě se zvedla neobyčejně silná vlna solidarity a pomoci. Ve sbírkách lidé darovali na obnovu postižených oblastí prakticky za jediný víkend skoro jednu miliardu korun, do pomoci se zapojili dobrovolníci, lidé nabízejí pomoc, na místo sváží stavební materiál, zapojují elektrocentrály, je prakticky nemožné širokou náruč pomoci plně popsat. I my jsme se zapojili do pomocných akcí.

Prakticky ihned po tornádu si začali lidé klást otázku, zda a jak souvisí tornádo s klimatickou změnou. I my jsme chtěli znát odpověď už jenom kvůli tomu, čím se naše kampaně zabývají. Musíme přiznat, že hledání odpovědi nebylo jednoduché. Chceme se proto i na stránkách magazínu o odpověď podělit.

BYLO JIHOMORAVSKÉ TORNÁDO ZPŮSOBENO ZMĚNOU KLIMATU?

Ne, spojit jedno konkrétní tornádo se změnou klimatu není možné. To je ale zároveň zjednodušená odpověď. Celkově je prokázání spojitosti tornád a změny klimatu extrémně obtížné. Proč? Změna klimatu prokazatelně zvyšuje pravděpodobnost,

BUDOU TU TAKOVÁ TORNÁDA V BUDOCNOSTI?

Tornáda s takto extrémně ničivou silou velmi pravděpodobně zůstanou na našem území mimořádným jevem. Pokud ale nezačneme řešit příčiny změny klimatu, ve zkratce se dá říct, že extrémů v počasí budeme zažívat více a ve větší síle. Velmi dobře to popsal profesor Trnka z Ústavu výzkumu globální změny AV ČR – CzechGlobe a Mendelovy univerzity v Brně: „Jak se klima mění a zvyšuje se teplota atmosféry a je v ní celosvětově i více vodní páry, tak je v atmosféře zjednodušeně více dostupibilní energie. Riziko horkých vln, náhlých změn počasí, silných bouří bude celosvětově vyšší...“ Extrémy, sucho, nejen lokální, ale i globální problémy, úhyn obrovského množství druhů zvířat, migrace z oblastí, kde nebude voda či budou naopak zatopené. Důvodů, proč řešit změnu klimatu, je i bez tornád více než dost.

JE JIHMORAVSKÉ TORNÁDO DŮKAZEM ZMĚNY KLIMATU?

Není a netřeba aby bylo. Změna klimatu a nepopíratelný vliv člověka na ni je už dlouhou dobu faktem prokázaným řadou vědeckých kapacit a institucí. O tom, jestli změna klimatu existuje, tak už netřeba debatovat. Jedná se o prokázanou skutečnost.

CO MŮŽEME DĚLAT?

Proti tornádům toho z dlouhodobého hlediska příliš nesvedeme. Řešení změny klimatu je ale známé velmi dobře. Potřebujeme začít snižovat emise skleníkových plynů. Individuální stopa je důležitá, ale primárně potřebujeme systémové změny v energetice, dopravě a zemědělství.

že vzniknou podmínky nutné ke vzniku tornáda, paradoxně to ale neznamená, že by tornád mělo být více. Z jednoduché fyzikální úvahy lze odvodit, že při vyšší průměrné teplotě je pravděpodobnější i šance na vznik silných bouřek. A silné bouře jsou zase podmínkou pro vývoj tornáda, neznamená to však jednoznačně i jeho přítomnost. Bez ohledu na sílu bouře se může, ale nemusí tornádo vyskytnout. Jak se vyjádřil na svém Twitteru doktor Radim Tolasz: „Pokud se vyskytne supercelární bouře každý den, ani náznakem to neznamená, že bude více tornád. Může být, ale nemusí.“

Takovou „nezávislost“ vzniku tornáda na dalších podmínkách u jiných extrémů nenajdeme. Když bude hodně pršet, je výsledkem povoděň. Když pršet nebude, bude sucho. Když se vyskytne supercelární bouře, může/nemusí vzniknout tornádo. Proto není možné vznik tornáda přisuzovat změně klimatu. S růstem průměrné globální teploty ale prokazatelně dochází k vyšší četnosti a intenzitě extrémních jevů počasí jako například sucho, vlny veder apod. A jihomoravské tornádo nám dává jasnou ukázkou toho, co příroda v extrémních projevech může dokázat.

Foto © Narayan Basely / Greenpeace

Milan Vítek a Matěj Fišer
kampaně Greenpeace

**ŘEDITELKA GREENPEACE
ZAHIDE SENTERZI:**

**NAŠÍ PRIORITY
JSOU
NEJVĚTŠÍ PROBLÉMY,
KTERÉ OHROŽUJÍ
EXISTENCI LIDSTVA
ČI PLANETY**

Zahide Senterzi je ředitelka české pobočky Greenpeace, její rolí ale není být šéfovou a vše řídit, ale spíš působit jako motivátorka a pomocnice svých kolegů a kolegyně v živém organismu, který se snaží řídit sám a nehierarchicky. V rozhovoru se rozpovídala o své životní cestě, hodnotách i o tom, jak vypadá život ekologické organizace, která už půl století dýchá pro planetu a lepší svět.

Kde se v tobě vzala touha zlepšovat svět?

Vyrůstala jsem v Čechách a v Turecku. V Čechách jsem byla ta z Turecka a pociťovala, že jsem menšina. Zároveň jsem ale byla konfrontovaná s tím, jak zacházíme s menšinami v Turecku. To mě na střední škole dovedlo ke studiu kurdské otázky a na univerzitě ke spolupráci s tureckou nadací pro lidská práva, která poskytovala mimo jiné lékařskou pomoc obětem mučení. Když jsem se poprvé osobně setkala s člověkem, který zažil mučení, a na vlastní oči viděla, jaké to v něm zanechalo psychické následky, cítila jsem se zodpovědná za to, co se stalo. Byla jsem součástí společnosti, která to dopustila. To byl moment, kdy jsem se rozhodla, že všechno, co v životě budu dělat, musí mít přidanou hodnotu, a i když některé věci nezměním, nechci se nikdy stydět za to, čím přispívám společnosti a planetě. Vyдалa jsem se proto na cestu lidských práv v neziskovém sektoru a odtud do politiky a diplomacie, v tureckém parlamentu jsem se věnovala ženským právům a ochraně dětí.

Jak ses odtud dostala ke Greenpeace?

Nejdřív jsem musela vyhořet a dopřát si několik let v oblasti, která nebyla tak emočně a psychicky vyčerpávající – v soukromém sektoru. Právě v době mého působení v korporaci jsem začala procházet velkými změnami ve způsobu života i ve vztahu k planetě. Od antropocentrismu jsem se posunula ke komplexnějšímu, holistickému pohledu na svět. Takže když jsem měla zpět svoji sílu a rovnováhu a přišel čas se vrátit do nezisku, dávalo obrovský smysl spojit můj proces právě s Greenpeace.

Co pro tebe dnes Greenpeace znamená?

Úžasnou komunitu plnou profesionálů, vědců, dobrovolníků a dárců, lidí se srdcem na správném místě. Nepřestává mě fascinovat, jak si dokážeme udržovat naději v budoucnost a bez přestávky pracovat na tom, aby to pro budoucí generace dopadlo co nejlépe. Jedná se o velmi profesionální organizaci. Až mě na začátku překvapilo, jak moc je její způsob práce vzdálený od obrazu, který mezi lidmi má.

Je leadership v téhle organizaci něčím specifický?

Greenpeace Česká republika funguje na principech tealového modelu, to znamená, že u nás neexistuje hierarchická struktura, ani řízení lidí. Tento model

je postavený na samostatnosti, svobodě, vzájemné spolupráci, obrovské důvěře, otevřenosti a sdílení odpovědnosti. Moje role je tak především o hlídání celkové integrity, strategie a směru i o vytváření prostoru pro všechny, aby se mohli sami rozhodovat a byli za svá rozhodnutí a výsledky práce zodpovědní. Znamená to velkou výzvu, pro mě i pro ostatní, je ale úžasné sledovat, jak lidi v takovém prostředí dokážou růst a kvést, jak se v něm probouzejí přirození týmoví leaderi bez ohledu na věk nebo zkušenosti. Uvědomuju si zároveň i křehkost, která je toho součástí – zatímco v soukromých firmách jsou lidi většinou motivováni penězi, v Greenpeace je jejich motivací láska, láska ke všemu živému, chuť zachránit svět, nejlépe hned druhý den. S touto podstatou si obzvlášť v naší struktuře hůře hlídají objem práce a hranice, hrozí větší riziko, že je to pohltí. Moje úloha tak není chtít po členech našeho týmu vyšší výkon, ale naopak je spíš brzdit a připomínat jim, že nesmí zapomínat sami na sebe.

Greenpeace vnímají někteří lidé jako extremisty, kteří se akorát někam přivazují, realita je přitom hodně odlišná. Čím to podle tebe je?

Jsmo organizace, která se mimo jiné snaží kreativním způsobem a nenásilnou přímou akcí konfrontovat korporace a vlády s určitými tématy, jež je potřeba řešit. Chceme, aby se nad nimi zamyslely, začaly vnímat jejich důležitost, změnily své strategie, učinily rozhodnutí prospěšná pro životní prostředí, pro životy nás všech. Tyto aktivity jsou prostředkem, jak naše témata zviditelnit, jsou mediálně atraktivní. A to je důvod, proč nás má někdo za extremisty. Skutečnost je ovšem taková, že za Greenpeace je práce spousta vědců z celého světa, provádíme výzkumy, na nichž stavíme kampaně, taky vytváříme a vedeme celou řadu vzdělávacích projektů, poskytujeme advokační činnost, různými způsoby podporujeme jiné organizace, jsme zkrátka jeden z dílků celého hnutí.

Jak v Greenpeace vybíráte témata, kterým se věnujete?

Prioritou jsou největší problémy, které ohrožují existenci lidstva či planety – změna klimatu, úbytek biodiverzity, kácení lesů a devastace oceánů. Rozhodujícím faktorem je věda, ta určuje, co je důležité. Mezinárodní problémy mají své lokální důvody

a na těch pracujeme lokálně. Ty nejaktuálnější jsou odlesňování původních bukových lesů v Krušných horách, odčerpávání vody z českého území pro provoz dolu Turów, financování uhelného průmyslu, spravedlivý odklon od uhlí a mnoho dalších. Z mezinárodních kampaní momentálně řešíme ochranu oceánů, letos budeme řešit i ochranu Amazonie. Reagujeme ale i na urgentní či nečekané události, jako byly požáry v Austrálii, nebo když dochází k zásadním rozhodnutím na úrovni vlády či v Evropské komisi. V těchto situacích rozhoduje naléhavost a dopad. To, že většina našich kampaní a jejich úspěchů je výsledkem spolupráce s dobrovolníky, místními komunitami, které se za tu otázku postaví, a s dalšími organizacemi, mi dává naději – že jsme společnost schopná spolupracovat na tématech, kterým věříme a dávají nám smysl.

Musí být člověk, který v Greenpeace pracuje, odvážný?

Rozhodně. Pro mě osobně znamená odvaha upřímnost. Sama k sobě i navenek. Schopnost postavit se za své hodnoty a žít v souladu s nimi. V Greenpeace máme set hodnot, mezi něž odvaha patří. Definujeme ji jako sdělování pravdy, která může být nepříjemná, vyžaduje konfrontaci a osobní odvahu každého z nás i jako celku. Jsme ochotni a připraveni čelit silnějším protivníkům, podstoupit fyzická, sociální i právní rizika. Nebojíme se chyb a nehráme na jistotu. Využíváme k tomu různé prostředky a to od soudních sporů k přinášení svědectví, občanské neposlušnosti až k nenásilné přímé akci.

Příklady odvahy můžeme vidět na mnoha akcích Greenpeace, ale ráda bych připomněla příběh Rainbow Warrior z roku 1985. Rainbow Warrior byla loď Greenpeace, kterou jsme využívali ke kampaňím proti vybití velryb, pokusům atomovým výbuchům nebo zakládáním skládek nebezpečných odpadů na dně moře nebo oceánů. Při akci proti jaderným pokusům francouzská tajná služba loď potopila. Na palubě tehdy tragicky zahynul Fernando Pereira, náš portugalský fotograf, který se po prvním výbuchu vracel pro fotoaparát s důležitou dokumentací a před druhým výbuchem už opustil loď nestihl.

Co bys doporučila lidem, kteří chtějí něco dělat pro ochranu životního prostředí a moc nevědí, jak na to?

Můžou se spojit jako dobrovolníci nebo dárci s organizací, která je jim blízká, můžou být sami občansky aktivní – letos je navíc výjimečná příležitost, protože jsou volby – a můžou být odpovědní spotřebitelé. Změna vlastních zvyků a návyků v každodenním životě dává obrovský smysl. Víme, že to nestačí, ale

» Všichni jsme propojení a všichni máme jediný cíl – zdravější přírodu a lepší zítřky pro příští generace. Za ta léta jsme dokázali odvrátit či odkrýt mnoho ekologických katastrof, přesvědčit mnoho korporací a vlád ke změně k lepšímu...

někde se začít musí. Změna samotná začíná od nás. Musíme se naučit koexistovat s přírodou a vážit si života jako takového víc než osobního růstu a růstu ekonomiky. Všichni v Greenpeace si ale dobře uvědomujeme, že každý má svoji cestu a své aktuální možnosti. Sami rozhodně nejsme poustevníci s nulovou uhlíkovou stopou, to ostatně ani není v současné situaci reálné. To, na čem záleží, je opravdová snaha pracovat na sobě a vzájemný respekt.

Greenpeace letos slaví 50. výročí. Z čeho máš největší radost?

Je to velký úspěch hrstky odhodlaných aktivistů a aktivistek, kteří se v roce 1971 snažili zabránit jadernému testování u ostrova Amchitka, na západním pobřeží Aljašky. Tato hrstka lidí inspirovala spoustu dalších, vznikla mezinárodní organizace s mnoha tisíci zaměstnanci v pětadesáti zemích. Všichni jsme propojení a všichni máme jediný cíl – zdravější přírodu a lepší zítřky pro příští generace. Za ta léta jsme dokázali odvrátit či odkrýt mnoho ekologických katastrof, přesvědčit mnoho korporací a vlád ke změně k lepšímu. Dokázali jsme inspirovat a mobilizovat ohromné množství lidí, kteří se snaží různými způsoby životnímu prostředí pomáhat se stejným zápallem jako my. Věřím tedy, že máme důvod k oslavám, které nám dodají energii do dalších let. Zatím totiž zdaleka nemáme vyhráno.

Jaké je tvé narozeninové přání?

Bude to znít utopicky, ale aby se splnil můj sen – abychom byli moudrou společností, kde už nebudeme řešit žádné diskriminace nebo genderové či etnické otázky, kde se začneme vnímat jako lidské bytosti, budeme si vážit nejen lidského života, ale celé planety, kde se budeme orientovat na dlouhodobý dopad našich kroků, ne na krátkodobé benefity a vítězství.

Vyšlo v magazínu WHAT NEWS

Ivana Česnek Marcinová

koordinátorka vztahů s veřejnými osobnostmi

Přes sto lidí se zúčastnilo akce za záchranu bučin v Krušných horách u města Horní Jiřetín. Spolu s odborníky se vydali do míst, která jsou nejvíce ohrožena holosečným kácením a kde jsou nyní vysazovány místo původních stoletých buků nepůvodní dřeviny, což narušuje celý místní ekosystém. Více o tomto tématu najdete na straně 8.

Foto © Petr Zewlakk Vrabec / Greenpeace

